

Čtenářský deník

Král Lávra

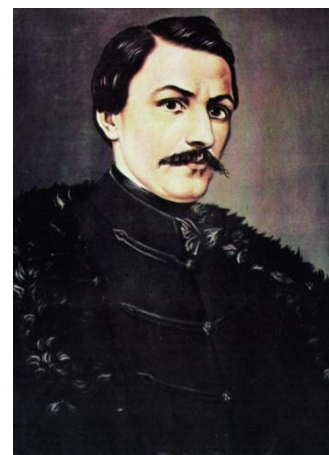
Karel Havlíček Borovský 1821 – 1856

Vít Petřík A4
26. března 2020

Liteárně historický kontext

Autor

- Novinář, kritik, básník, překladatel, satirik
- Klasik české politické satiry – zakladatel české politické kritiky
- Narodil se do německé rodiny, chodil do německé školy, němčinu však za rodný jazyk nepovažuje
- Po vyloučení z kněžského semináře začal psát epigramy na téma církevních dogmat a morálky
- Ve vyhnanství v Brixenu
- Jeho pohřeb se stal národní manifestací
- **Národní noviny** – vlastní politický deník

Další díla

- Epigramy
- Tyrolské elegie
- Obrazy z Rus - *cestopisy*

Národního obrození

- 1. Etapa (70. léta 18. stol. – počátek 19.stol) – *obranná fáze*
 - o Období zvýšeného zájmu o český jazyk a kulturu (Dobrovský)
 - o Vlastenecké divadlo **Bouda** – pravidelná česká představení
- 2. Etapa (počátky 19.stol – 20. léta 19.stol) – **ofenzivní etapa**
 - o Propagace myšlenky slovanské vzájemnosti (Palacký)
 - o Snaha o nejširší rozvoj uplatnění českého jazyka
 - o Rukopisy Královédvorský a Zelenohorský – mají dokázat, že čeština měla uměleckou hodnotu již v 10. století
- 3. Etapa (30. – 50. léta 19. stol.) – **vrcholná fáze**
 - o Přechod od jazykových cílů k politickým cílům = boj za politická práva českého národa (Palacký, Reiger)

Romantismus 30. – 40. léta

- Tvorba má mít hlavně estetický cíl – to je v rozporu s polemikou Národního obrození, a proto se u nás nikdy nerozvinul úplně, jediným opravdovým romantickým básníkem byl Mácha
- Důraz na cit, individualitu, tajemství, prožitky, důležitá příroda, hl. hrdinové jsou na okraji společnosti
- V 50. letech je vystřídán realismem

Soudobí autoři

- Svět
 - o *Victor Hugo* – Bídníci, Chrám matky boží v Paříži
- Čechy
 - o *Božena Němcová* – Divá Bára, Babička, Ženám českým
 - o *Josef Kajetán Tyl* – s Havlíčkem se neměli moc v lásce, kritizoval jeho novelu Poslední Čech

Analýza uměleckého textu

- Literární druh – epika
- Literární forma – poezie
- Literární žánr – satira

Celková charakteristika

- „*Oslí uši*“ mají mít politický význam
- Příběh je inspirován irskou baladou
- **Hlavní téma** – kritika a výsměch hlouposti, omezenosti a zloby panovníka, vysmívá se všem hloupým králům ale i oddanosti poddaných.
- **Motiv** – tajemství, hloupost, strach, smrt, mateřská láska, odhalení, tanec, oslava, úleva
- **Časoprostor** – čas není přesně určený, království krále Lávry v Irsku
- **Kompozice**
 - Chronologická
 - 34 strof po 7 verších
 - Rýmové schéma ABCBDDDB
- **Vypravěč** – vševědoucí vypravěč – er forma

Jazyk a styl

- Lidový humor, jednoduchý rým (písňová podoba)
- Prostý jazyk, lidová mluva
- Názornost, konkrétnost, vtip

Básnické formy

- **Apostrofa** – oslovení neživého předmětu
- **Metafora, metonymie** – přirovnání na základě vnitřní a vnější podobnosti
- **Epiteton** – básnický přívlastek, vyjadřuje určitou vlastnost osoby, předmětu nebo jevu, má emocionální význam, může se zdát nadbytečný
- **Personifikace** – lidské vlastnosti neživým předmětům
- **Alegorie** – (jinotaj), utajený skrytý smysl
- **Ironie**
- **Elipsa** – vynechání větného členu, používá se hlavně v dialogu a konverzacích

Hlavní postavy

- *Král Lávra* – starý dobrý král, lidé ho měli rádi, moudrý a oblíbený, avšak své holiče nechával hned po vykonání práce popravít, styděl se za své oslí uši – lidé si na to ale zvykli, přijímají to
- *Kukulín* – mladý holič, na kterého padl los, jeho matka se za něj přimluví, král bude mít slitování a tak se Kukulín stane jeho doživotním holičem
- *Poustevníček* – dal Kukulínovi radu ať své trápení vypoví do staré vrby
- *Červíček* – jeden z českých muzikantů, kteří byli přizváni do Irsku na slavnost, cestou mu vypadne kolíček z basy, místo něho si tam dá kousek té vrby

Obsah

Irská pohádka s českými motivy vypráví o podivuhodném králi, který byl dobrý král, ale měl jednu chybu. Jednou do roka k sobě zavolal holiče, na kterého padl los, nechal se oholit, a pak dal lazebníka popravit. Lid se velmi divil tomu, že slušně vypadající král může být takový tyran. Jednou padl los na mladého Kukulína, jediného syna staré vdovy. Vdova, ale šla za králem a hezky mu pověděla, co si o něm myslí. Král se velmi zastyděl, a tak k sobě zavolal Kukulína. Kukulín musel přísahat, že nikomu nepoví, co viděl. Kukulín přísahal a stal se pak dvorním holičem. Za nějaký čas však Kukulína tajemství velmi tížilo. Matka to na něm poznala a poradila mu, aby zašel za poustevníkem do pustého lesa. Poustevník mu poradil, aby tajemství pošeptal do vykotlaného vrby. Kukulín tak učinil a velmi se mu ulevilo. Po králově „uzdravení“ byl uspořádán bál. Na bál šel hrát také pan Červíček, který však cestou ztratil kolíček z basy. Uřízl si tedy větev z vrby a vyřezal si nový kolíček. Nevěděl však, do čím způsobí. Když pak začal v paláci hrát, tu řve basa: „Král Lávra má oslí uši, král je ušatec!“ Král dal Červíčka okamžitě vyhodit. Basu však nebylo možno pověsit, a tak král nechal svoje vlasy úplně ostříhat a nosil své dlouhé uši veřejně bez futrálu.